

Műszaki leírás a „Miskolctapolca turisztikai fejlesztése” pályázathoz

Előzmények

A pályázat kiírásának közvetlen előzménye, „kiváltó oka” volt, hogy Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata 2012. 05. 07-én benyújtotta pályázatát a Nemzeti Fejlesztési Ügynökséghez „Turisztikai attrakciófejlesztés Miskolctapolcán” címmel, az ÉMOP -2.1.1/A-12 számon. A pályázat kedvező fogadtatásra talált a Gazdasági Minisztérium, illetve az ügynökség részéről, ezért teljes mértékben indokolt a „projektfejlesztés” felgyorsítása annak érdekében, hogy a pályázat második fordulójában a részletesen kidolgozott elképzelések az előírt 2012. szeptember 17-re benyújthatók legyenek.

Úgy gondoljuk, hogy a jelenlegi turisztikai-városfejlesztési pályázat elsődleges célja nem lehet más, mint hogy a legtöbb segítséget, „szellemi muníciót” nyújtsa a második forduló pályázat kidolgozásához, végső soron a jelentős többmilliárdos támogatás elnyeréséhez. Pályázati munkánk kidolgozásánál ezért erre törekedtünk. A lehető legteljesebben egyetértünk a pályázat deklarált céljával, azaz, hogy Miskolctapolca hangsúlyosabban kerüljön fel a világ turisztikai térképére, ezen belül a magyarországi turisztikai palettán legyen méltó versenytársa az ország hagyományos furdővárosainak. Távlatban a „Világörökség” területek sorába történő felvétel lehet az ideális cél. A kiírás összetett, gyakorlatias, a turizmus összetett szempontrendszerére építő jellege lehetőséget ad arra, hogy Miskolc-Tapolca térségével kapcsolatos gondolatainkat és javaslatainkat egységes formában összefoglalhassuk.

Saját nyelvünkre lefordítva, KERESSÜK TAPOLCA LELKÉT. Keressük annak az állapotnak az újratemtési lehetőségeit, amelyek Miskolc-Tapolcán egy nagy egységet képezve, egy nagyon tudatos munka eredményeként az 1940-es évek elejéig létrejöttek és az azt követő, többnyire csak rész-szempontokat figyelembe vevő fejlesztések kapcsán fokozatosan eltűntek. KERESSÜK TAPOLCA LELKÉT, mert a rombolás szerencsére csak részleges volt és az elmúlt évtizedekben létrejött értékek véleményünk szerint – hála a HELY erejének - még a mai nap is szerves egységbe foglalhatók.

Alapvetések

- A tapolcai völgy környezetterhelésének lehető legnagyobb mértékű csökkentése, ökológiai pufferekapacitásának növelése.
- A *VÍZ* történelmi és ökológiai szerepének hangsúlyozása és fokozása az egész térségen belül.
- A nagyléptékű kapcsolatok újragondolása, pontosítása.
- A jelenlévő tevékenységek megjelenési helyének – különös tekintettel a fejlesztésekre – újragondolása a jelenlévő összes tevékenység elvárásainak függvényében.
- A régió természeti és környezeti értékeihez, kulturális örökségéhez kapcsolódva, az ökoturizmus, az egészségturizmus, a vallási turizmus, valamint a konferenciaturizmus fejlesztése.
- Pályázatunk „ÖKO” programja nem egy önálló projekt-elem, hanem a fejlesztést mindenben átható *szemlélet*, az építések és nem-építések módja és vezérelme.

Az alapvetések megvalósításának eszközei

Minden tapolcai fejlesztés alapja, kulcsa csak a tapolcai völgy környezetterhelésének lehető legnagyobb mértékű csökkentése lehet. Minden fejlesztési szándéknak csak akkor lehet létjogosultsága, ha ebből az alapvetésből indul ki. Javaslatunkban ezért ezt a megközelítést helyeztük minden döntés alapjává, mind a kis, mind a nagyobb léptékű beavatkozásoknál.

Ebből fakadóan tervünk lényege, hogy az egységes stratégiával kezelendő völgyet - a Kiírást kiegészítve – nem csak a Gyermekváros térségéig értelmeztük, hanem annak történelmi és földrajzi logikája szerint a hejőcsabai irányba elhúzódóan. Az így bevont területen értelmezzük a térség (Egyetemváros, Tapolca) kapuját - a „*Tapolcai völgy kapuját*”, mint *Fogadó térséget*. A térség kapuját, mely ebben az összetett helyzetben nem lehet csak egy épület, vagy tárgy, hanem maga is egy térség és ezen belül épületek, és tárgyak együttese. Úgy gondoljuk, hogy ez a megoldás felel meg Miskolc város térszerkezetének, gondoljunk csak a „Győri kapu, Szentpéteri kapu, Csabai kapu ...” térségekre. Ez a Csemőkei út, Futó utca és a Csabai kapu kereszteződéséhez kapcsolódó, az Egyetemváros területét délről kiegészítő térség amellet, hogy mintegy 6 hektár plusz fejlesztési területet jelent, meghosszabbítja az egységes zöldterületi rendszert a Gránátalma utcai beépítések térségéig, így gyakorlatilag Hejőcsabáig.

Javaslatunk másik sarkalatos pontja, hogy lehetőséget ad a tapolcai völgy térségének ökológiai szűrésére, azaz az új *Tapolcai völgy kapujának - Fogadó térségéhez* kapcsolódóan lehetővé válik a tapolcai völgy felé irányuló gépjárműforgalom hatékony szűrése és a gépjárművek elhelyezése, lényegében a tapolcai völgy torkánál egy „ökológiai völgyzárógát” kialakítására. Ugyanakkor, ebben a Fogadó térségben számos olyan funkció is elhelyezhető, mely „szennyezne” Tapolca üdülőhelyi részét, e helyen történő megvalósítása viszont lehetőséget kínál az Egyetemváros felé irányuló kínálatok bővítésére.

A Kiírással összhangban hangsúlyozott figyelmet szenteltünk a VÍZ történelmi szerepének kihangsúlyozására és fokozására az egész térségen belül. A Hejő patak történelmi folyási irányai (a közelmúlttal bezárva) folytonos változást mutatnak. Ezt a jelenséget, mint jelleget, megidéztük tervünkben, a valamikori ingoványos, természetközeli állapottal együtt. Erre fonódik rá az ökosétaút, a maga színességével, mint a fejlesztések afféle tematikus zöld gerince, valamint a bicikliút, a lovaglót és az egyszerű gyalogút.

Tapolca kettős jellegéből (lakóhely, üdülőhely), valamint javaslatunk léptékéből fakadóan indokoltnak láttuk a nagy léptékű kapcsolatok újragondolását, pontosítását. A településrész zsák jellege, a gépjárműforgalom javasolt szűrt módja mellett indokoltnak látszott számolni a Komlóstető és Görömböly felőli kapcsolatokkal is. Komlóstető felé a meglévő Győri utca, Komlóstető utca érintésével, vagy párhuzamos nyomvonalon a nyugati irányú „menekülő út” kiépíthetősége fejleszthető. Természetesen fontos szerepe van az Egyetemváros irányába vezetett tervezett gyűjtőútnak is. A Görömbölyi kapcsolat meghatározó eleme a Szabályozási Terv által a nagyszentbenedeki zártkerteken keresztül tervezett gyűjtőút (Mátra utca). Emellett, elsősorban a helyben lakók és a zárandokok számára szükségesnek tartjuk - a történelmi - Görömböly utcai keleti kapcsolat fenntartását és továbbfejlesztését.

Tapolca fejlesztésének gátja hosszú idő óta az egységes, ellentmondásmentes stratégia hiánya volt. Koherens javaslat nem készülhet a jelenlévő tevékenységek megjelenési helyének – különös tekintettel a fejlesztésekre – újragondolása nélkül és csak a jelenlévő összes tevékenység elvárásainak függvényében. E tekintetben számunkra nyilvánvalónak tűnt, hogy Tapolca „kapuját” minél messzebb ki kell húzni és feltételezni kell, hogy e kaputól az őspark/barlangfürdő térsége felé haladva egyre inkább környezeti ártalmaktól mentes zónákba jutunk. Ezért javaslatunk minden terhelő tevékenységet ki kívánt húzni az új *Tapolcai völgy kapujának - Fogadó térségéhez*. A térség komplex fejlesztési javaslata fel kívánja vállalni a régió természeti és környezeti értékeihez, kulturális örökségéhez kapcsolódva, az ökoturizmus, az egészségturizmus, a vallási turizmus fejlesztését. Ezt egyértelműen megvalósíthatónak tartjuk és javasoljuk kiegészíteni a konferenciaturizmussal, melynek központja az e célra megfelelően átalakított *Júnó szálló* lehet.

Térszerkezeti, beépítési és környezetalakítási megfontolások

Település-, és tájtörténeti előzmények, következtetések

Az I. katonai felmérésen nagyon szépen kirajzolódik a tapolcai völgy és kapcsolata Hejőcsabával. Kézzelfogható, hogy ez időben Tapolcának (Tapolcza Bad) Miskolccal közvetlen kapcsolata nem volt. Látszik azonban, hogy a fürdőhely elbújt. Az ingoványos völgyben kanyarog a Hejő patak. A mai barlangfürdő térségében ott van már egy nagy és több kisebb épület. A nagyszentbenedeki és a görömbölyi pincesorok is kialakultak.

A II. katonai felmérésen már jól követhető a térség ma is meglévő főút-hálózata. A terület zöld, természetközeli jellege még mindig zavartalan, kezd kirajzolódni a mai őspark térszerkezete. A múlt századbeli turistatérkép is világosan ábrázolja, hogy a völgytalpon belül a Hejő több ágra szakadt, majd újra egyesült a hajdani Dudujka völgy kapujáig.

Területfelhasználások, a térségben jelenlévő történések kölcsönhatása

A Kiírás térprogramját kiegészítettük egy új *Tapolcai völgy kapujával*. A program Wellness szállóját a felhagyott kőbányával szemben, a Csizmadia utcában helyeztük el. Ez a két végpont: a „wellness” világ önmagába záródó, sziklafalra történő rácsodálkozása és a másik végen az új *Tapolcai völgy kapuja - Fogadó térségének* a mai kor minden rétegét magába szívó trivialitása. A két végpont között a stációk:

Az őspark és a barlangfürdő: javaslatunk lényege a '90-es évek előtti állapotokhoz hasonló helyzet létrehozása. Fontosnak tartjuk a kolostorrom és a barlangfürdő előtti terület kiszabadítását és a *monostor és templom* restaurálását-bemutatását a *Velencei Charta* kritériumrendszere szerint. Elsődleges célunk a volt apátság méltó térbeli pozicionálása, ezt követően a történelmének a mai kor igényeit kielégítő minőségben történő bemutatása (interaktív kiállító és kilátó épületben), s végül a „vallási turizmushoz” kapcsolódó „kápolna – meditációs tér” kialakítása az egykori kolostorudvaron, azaz az együttes új funkcióval való „megtöltése”, mely fogadhatja a Mária-zarándoklaton résztvevőket. Az így kialakult térrendszer elegáns felvezetést ad a funkciójában letisztított *barlangfürdőnek*, mely új beléptető pavilont kap. A fejlesztési cél a strandból elvett területen, az ősparkhoz kapcsolódva, egy rendezvényekre is használható zöldterület kialakítása volt, valamint a csónakázó tó területének megnövelésével a strand irányába.

A Strand-élményfürdő területe: célunk a kiírásnak megfelelő strandkonfiguráció létrehozása. Délen aquapark-szerű kialakítással, az északi területrészen uszoda jelleggel. A strand területébe a sétányhoz kapcsolódva beékelődik a volt strandbejárat épülete, ami most a program szerint *Információs szolgáltató központ* lesz. A strand területe estétől reggelig szabadon átjárható, szerves részét képezve így a parknak. A strand melletti területen a *Hejő korzó* megnövelt szélességű sávja az ősparknak a megnagyobbított Csónakázó tó felőli részét köti össze az új *Központ*, az *Erzsébet királyné allé* és a *Strand-élményfürdő* által bezárt háromszöggel, kapcsolódva így a *Völgy* történéseihez.

Az új Központ: A program által sugallt új központ nagyon fontos része javaslatunknak. Egyszerre akartunk egy nem konvencionális, ugyanakkor nagyon is konvencionális megoldást javasolni. **A cél, hogy a központ egyszerre integrálja, koordinálja és értelmezze környezetét.** A térség szabad alakítása érdekében megszüntettük a Fagyöngy utcát, így egységes gyalogos zóna alakult ki. A központ jelképes formavilága belesimul környezete két szélső eleme, a régi tapolcai út és a Hejő patak közzé, közrefogva az új tapolcai utat és újabb szűrőt képezve annak már megszürt, lelassított forgalmán. A központ nyugati oldalát a ma is meglévő zöld sáv alkotja, keleti oldala pedig kisebb „urbánus” terekre tagolódik. Az F+2 szintre javasolt beépítések a földszinten szolgáltatásokat, a

felső szinteken iroda, vagy lakás jellegű funkciókat tartalmaznak.

A térségnek a központhoz kapcsolódó fürdővárosi eleme az **Erzsébet királyné alléja**. Ez a „szöttes” füzi össze a környező, egymástól eltérő funkciókat, ugyanakkor olyan klasszikus fürdővárosi elemet képez, mely mind funkcionálisan, mind hangulatában a *BAD*-ok, *SPA*-k meghatározó tájépítészeti komponense. Az allétól keletre továbbépülő épületsor nem akar szebbnek látszani, mint amilyen. Ez a nagyobb panziók helye. Ehhez a térséghez kapcsolódik a felújítandó *Júnó szálló* épületegyüttese is, amelynek konferenciaturisztikai funkciót javasolunk. Ez, úgy gondoljuk, különösebb magyarázatot nem igényel.

A **Hejő-liget** területén igyekeztünk a beépítettséget minimális mértékben növelni. (Gyakorlatilag a mai szinten marad.) A terület természetközeli jellegét a Hejő patak ágas-bogas, a régmúlt vonalvezetésére visszatekintő kialakításával és több különböző tematikájú (fürdő, csónakázó, sport, természeti bemutató) és méretű vízfelülettel (tavacskák, lápok, nádasok) kívánjuk növelni. A megnőtt, természetes partokkal rendelkező vízfelület, az ingoványos víz menti zónák mind-mind a természetközeli állapot kiterjesztését célozzák meg.

Az **Ökoturisztikai látogatóközpont** a Kiírás által meghatározott helyen valósul meg. Építészetiileg a land art és a kortárs organikus építészet stílusjegyeit felvállalva, környezetébe belesimulva van jelen. A Hejő parti vízi világ tanösvény átvezet az épületen, felvillantva az ott látható érdekességek legkarakteresebb elemeit. A tervezett gyűjtőútnak az Ökoturisztikai látogatóközponttól északra vitt átkötését (Tímár utca – Külső Csabai utca térsége) szintben elemelt gyalogos, stb. utakkal keresztezzük. Az átjárók - a természeti táj folyamatosságát biztosítandó - az autópályák vadátjáróihoz hasonlóan vannak kialakítva.

A Hejő-liget program szerinti lezárásaként helyezkedik el a **Tapolca kapuja** épületegyüttes. Mint már jeleztük, javaslatunk szerint a fejlesztés – a Kiírás szerint – itt meg is állhat, de véleményünk szerint folytatódnia kell egészen a Futó utca – Kapitány utca térségéig, északról a Miskolctapolcai út, és Futó utca, délről a Hejő patak alsó ágának északi oldalára tervezett Névtelen utca, a tapolcai völgy felé pedig keletről tervezett út által határolva. Ennek a javaslatnak még részleges megvalósulása is fontos lenne, hiszen tehermentesítené a tapolcai völgyet.

Az új Fogadó térségnek, mint a Tapolcai völgy kapujának lenne a feladata, hogy minden fizikai és kulturális szennyeződést a lehetőség szerint kiszűrjön. Ezért itt helyeznénk el egy 500-750 férőhelyes, bővíthető háromszintes parkolóházat, ami egy szolgáltató-, szálló-jellegű, 3-5 szintes épületben folytatódna. Ennek az épületegyüttesnek a nyomvonala választaná el a „szennyezett világot” a „kevésbé szennyezettől”. Falat, reklámfelületet, „mentális megállítót” képezve a külvilág felé, a mesebeli „zöldház” arcát mutatva befelé. A területen lehetne ökopiac, kisállatvásár, koncert -, és rendezvényközpont, vándorcirkusz, vándor vurstli, kirakodóvásár, kutyakiállítás, medvetáncoltató, halászléfőző verseny, utcaszínház találkozó és sok más kedves huncutság, ami nem találja ma a helyét Miskolc városában.

Közlekedési javaslat

Térségi közlekedési kapcsolatok

A térségi közlekedési kapcsolatok alakításánál a már fentebb leírt alapvetésünkből és a hatályban lévő Szabályozási Tervből indultunk ki. Ennek lényege, hogy semmilyen lehetőséget nem szüntetünk meg, de az ökotudatos közlekedési magatartás szakaszos kialakítása, bevezetése szükséges a táji értékek fenntartásához és védelméhez. Egyszerűen a „Tapolcai völgy kapuja” térségében egyfajta „populáris” kínálatradikálisan megszűrjük az erre irányuló forgalmat. Ez a szűrés kiegészül a régi tapolcai útnak az Egyetemvárost elhagyó részén egy második információs

ponttal, a program szerinti *Tapolca Kapuja* pontnál. A Szabályozási Tervnek a völgy két oldalára tervezett „karjai” (gyűjtőutak) és a fentebb már leírt, Komlóstető és Görömböly felé irányuló átkötések a lehetséges kapcsolatokkal szükség szerint kiegészítve - véleményünk szerint - a mainál sokkal árnyaltabb, célravezetőbb eredményt tudnak adni. A javaslattal szinkronban egy 750 férőhelyes, de bővíthető parkolóházat biztosítunk, míg a tervezési területen belül csak lokális jellegű, mintegy vészparkolókat alakítunk ki, a nem számítható, de létező forgalmi terhelések számára.

Belső közlekedési megfontolások

A közlekedési rendszer alapelve a térben és időben több lépcsőben megvalósuló forgalomcsillapítás a teljes tervezési területen, annak érdekében, hogy az üdülőterület egykori természetközeli állapota mielőbb visszaállítható legyen. Az *első fázisban* az általunk tágabban értelmezett „*Tapolcai völgy kapuja*” térségében megvalósítandó „lefogó parkolók” kiépítésével és a Miskolctapolcai út - Csabai út – Futó utca – Csermőkei út csomópont átépítésével számolunk. Ezzel egy időben javasoljuk bevezetni a Miskolctapolca teljes területére szóló „matricarendszert”. A helyben lakók, vagy egy üdülőegységgel rendelkezők ingyenesen, a panzióval, vagy szállodával rendelkezők pedig jutányosan kaphatnának matricát. Az egy napi, hétfélig, és egyhetes-kéthetes, stb. üdülők szintén differenciált árkategóriák szerint közlekedhetnének az üdülőterületen.

A második fázisban a közösségi közlekedés teljes átszervezését javasoljuk. Ez alatt azt értjük, hogy a „városi kék buszok” csak az Egyetemváros területéig közlekednének, a tapolcai völgyben pedig csak „zöld”, környezetbarát, „0” káros anyag kibocsátású elektrobuszok szállítanák az üdülővendégeket és a helybélieket egyaránt. Fontos megjegyezni, hogy az esetleges „Világörökség” területté nyilvánításnak ez a megoldás alapvető feltétele. Az elektrobuszok zajkibocsátása minimális, így körjáratként üzemelnének teljes mértékben kiszolgálva a „völgytalp” differenciált közösségi közlekedési igényeit.

A harmadik fázisban az eddig ismertetett közlekedési rendszer javaslatunk szerint kiegészülne egy speciális, a turisztikai attrakciókat jelentősen növelő lineáris elemmel, a völgyben közlekedő kabinos „függővasúttal” (libegő), amely a Tapolcai völgy kapujától a kőbányáig, illetve a kilátóig tartana. Úgy gondoljuk, hogy egy későbbi EU-pályázat témája lehetne az említett függővasút kialakítása, amely összekapcsolná a kora középkori (monostor, romok, földvárátások, stb.) és XXI. századi attrakciókat (élményfürdő, barlangfürdő, Ökoturizmus-tikai látogatóközpont ...)

A völgyön belül két markáns forgalmi javaslatunk van. Az egyik, mint ötven éve létező „adottság” mindig elvágtá a strand bejáratát környezetétől. Javasoljuk ennek a beidegződésnek a felszámolását és a Fagyöngy utca megszüntetését. A másik, az ez által felerősödő Tímár utca – Külső Csabai utcai kapcsolat kezelése. Javaslatunk szerint az utat szintben átvezetjük, míg keresztirányban *a völgyet visszük át az út felett*.

Ökológiai megfontolások, javaslatok a fejlesztések függvényében

Valamennyi fejlesztési és rendezési feladat teljesítése ökológiai alapokon és ökológiai módszerekkel javasolt. A **Tapolcai őspark** a Barlangfürdő kertépítészet-történeti és településtörténeti szempontból is jelentős fogadóterülete, a terület ökológiai szempontból is legértékesebb része. Az ősparkban található **Csónakázó-tó** funkciója nem változik, de alapterülete a volt strandterület felé megnő. A szigeten lévő csónakkikötő áthelyezésével a Hejő korzó lezárásaként egy teljes új épületként fogalmazzuk meg a szükséges kiegészítő létesítmények (kikötő és csónakház, kerékpárkölcsonzó és szerviz, vendéglő, fagyizó) kialakításával együttesen.

A helyi jelentőségű természetvédelmi területként védett őspark tervezett bővítése az egész terület biológiai aktivitásértékét, ökológiai értékét is jelentősen növeli. Emellett használati és funkcionális szempontból színesítik a kínálatot a tervezett kulturális és szórakoztató létesítmények, mint az újonnan kialakítandó **Zenepavilon** és a parkosított terekkel hozzá kapcsolódó Barabits sétány, amelyet erős „kulturális attitűddel” vennénk körül, erősítve az irodalom, zene és gasztronómiai vonalat. A sétány kialakítása utcabútorokkal, az északi végétől induló, de a fő funkcióját a Békás tó vonalában elérő „Kapu épülettel”, mely a legmodernebb (fűziós konyha) kisvendéglővel, a parkba illő, a HELY ásványvizére alapozott fedett ivókúttal. A park attraktivitását növeli a régészeti bemutató-területként kialakítandó, már ismertetett *apátsági terület*, biztosítva értékeinek maradéktalan védelmét.

A **Hejő-liget** egyike a város beépített területén természetközeli állapotban megmaradt kevés tájrészletnek, ezért megőrzendő ökológiai folyosó a hegyvidék és a város sűrűn beépített belső területei között. A településrész ma még viszonylag kedvező helyi klímájának fenntartása érdekében szükséges elérni, hogy a területrész közel 2/3 arányban *biológiailag aktív zöldfelületként* maradjon meg, illetve kerüljön kialakításra. A *növényzeti borítottság növelése* minden formában biztosítandó, nem csak a közterületeken, hanem a telkek zöldfelületi arányának lehetőség szerinti növelésével is. Az élő/holt felületek arányának kívánatos módosítása tájterhelhetőségi szempontból is fontos, tekintettel a növekvő látogatólétszám által okozott terhelés ökológiai kompenzációjára. Ez a feltétele annak, hogy a terület degradáció nélkül befogadja (elviselje) a fejlesztés által is növekvő népesség- és használati terhelést. A beépített és burkolt felületek részarányát a jelen állapothoz képest mintegy 15%-kal csökkenteni kell, az ilyen típusú városi - zöld - környezetben optimálisnak tekinthető min. 60-65%-os biológiailag aktív hányados elérése érdekében. A Hejő-liget zöldfelület-növelési programja ezért e térség egyik legfontosabb - minden területhasználati összetevőre kiterjedő - programja.

Az **Ökoturisztikai látogatóközpont**ra és a hozzá kapcsolódó létesítményekre a Kiírás kitűnő és alapos programot ad. Ezt a programot, amellyel teljes mértékbe azonosulni tudunk, igyekeztünk minél pontosabban megvalósítani. A Kiírásnak megfelelően, az Ökoturisztikai látogatóközpontban bemutatott elemek a szabadtérben továbbvezetve a *Hejő sétány* megállóhelyein és az Ősparkban is bemutatásra kerülnek.

A Hejő partján kialakított tanösvény állomásaival kapcsolatot teremt az attrakciók között és lehetőséget biztosít a *Tapolcai völgy kapuja - Fogadó térségének* bejáratától gyalogosan eljutni az Ősparkig. A patak adottságainak kihasználásával tematikus tanösvényként mutatja be a *VÍZ* erejét, lehetőségeit, jelentőségét. A pihenőhelyeken a vízi élőlények, élőhelyek bemutatásával, valamint a víz, mint természeti erőforrás által működtetett látványelemekkel, installációkkal.

Zöldterületi, természetvédelmi javaslatok

A terület pályaművünk által javasolt fejlesztése, kialakítása során vezérelvünk volt az ökológiai alapú táj- és környezetalakítás: a meglévő zöldfelületek és növényzet maradéktalan megtartása, valamint új zöldfelületek létrehozása, az új növénytelepítések optimális kialakítása, valamint a vizek védelme és hasznosítása, természetközeli állapotuk fenntartása mellett. A fás növényzet (lombkorona- és cserjeszint) telepítése során alapelvünk volt a honos fajok szelekciója, a táji adottságoknak megfelelő szortiment alkalmazása.

A zöld térfalak kialakítása során ügyeltünk az igényes szegélyhatásokat eredményező kialakításra, a fák és cserjék együttes alkalmazására. A teresedéseknél a különböző szemmagasságban térhatárt képező fa- és cserjecsoportok, valamint az előterükben kialakított nagyvonalú, enyhén hullámos felszínű nyílt gyepfelületek, a szűkületeknél, sétányoknál a helyenkénti átlátást biztosító hézagos növénytelepítések gazdagítják a terület képét és látvány-adottságait.

A vízpartokhoz, régészeti és építészeti attrakciókhoz (pl. az apátsági bemutató területhez) a rálátást kiemelő gyepek, egyszerű kertépítészeti eszközökkel kialakított zöldfelületek csatlakoznak. A természetes, illetve természetesen kialakított vízfelületek mellett a terület intenzívebben parkosított részein is nagy szerepet szánunk a víznek, minden formában: a korszak mentén és a közparkokban a kis csobogóktól, madáritatóktól a szökőkutakon át a vízmedencékig, kis mesterséges tavakig, díszburkolattal kombinált vízjátékokig. A vizes kerttechnikai elemek átszövik a teljes területet, ökológiai – klimatológiai szempontból is kellemesebbé, gazdagabbá téve az egész völgyet. Az ivókút környezetében csobogókkal kombinált medencék, vízfalak szimbolizálják a mélyből feltörő víz erejét és bőségét

Örökségvédelmi javaslat

A javaslat kitüntetett figyelmet helyez arra, hogy az örökségvédelmi kérdéseket érzékenyen kezelje. Ugyanúgy, ahogy a táji értékek esetében is a lehető legnagyobb figyelmet fordítottunk arra, hogy annak értékei ne sérüljenek, hanem inkább helyzetbe legyenek hozva, hasonlóképpen a kulturális örökség értékei esetében is a megőrzés és a rombolás nélküli bemutatás volt a cél. Ezért a volt apátság együttesének helyreállításakor és bemutatásakor a tartózkodó, megőrző és sugalló, egyszerűen a velencei karta elvárásait figyelembe vevő eszközrendszerre teszünk javaslatot.

Az egyes funkcionális egységek leírásai

Tapolcai völgy kapuja - Fogadó térség

A javaslatunkban fontos szerepet játszó térség - völgy „kihúzásán” túl - rendezni kívánja meglehetősen heterogén környezetét. Fogadó épülete egyfajta faliújság, képernyő. Funkcionálisan átmenet a kint és a bent között, „sokadalmak” zajos, de kedves helye, a fiatalságnak sokféle kikapcsolódást kínáló együttese és nem utolsósorban – szándékai szerint – a térségbe irányuló személygépkocsi forgalom számára elsődleges parkolóhely.

Tapolca Kapuja

A Csabai kapu-Benedeki pincesor kereszteződésében alakult ki az a „hurok”, ami a több irányból jövő, különböző minőségű utakat gyűjti össze és indítja tovább a Tapolcai völgyben. A mi tudatunkban *A KAPU* a Csabai kapu és Futó utca által közrefogott területen van. Azonban annak emberi léptékű, fizikai jelenléte ezen a ponton egy építményben és teresedéseiben valósul meg. A kialakításában jelképértékű épület egy rámparendszerrel fogja össze a funkciókat, úgymint turisztikai információs iroda, kerékpárkölcsonzó, vizesblokk és lovas pihenő. Az eltérő irányokból és módon érkező turisták a rámpákon végigsétálva különböző magasságokból gyönyörködhetnek a tájban. Az épület nem kívánt nagy tömegű lenni, inkább egy játékos, könnyed téri elemként akar a természeti táj részévé válni. Az architektúra és az anyaghasználat a fejlesztési területeken megjelenő építményekéhez hasonló. Az egyszerű vonalvezetésű, faburkolatú, üvegfelületekkel könnyített kubusok a rámpáknak köszönhetően egységes rendszert alkotnak és az átkötéseknél kapukat, átjárókat képeznek. Az így létrejövő tér lehet a *Tapolcai völgy kapuja - Fogadó térségénél* hétköznapi gondjait és rossz szokásait már letett, természetet kereső látogató számára a Hejő-liget igazi bejárata.

Ökoturisztikai látogatóközpont

Az Ökoturisztikai látogatóközpont tartalmi programja egy olyan komplex tudástartalmakat és élményeket magában hordozó épületet igényelt, amely működésében interaktív környezetet biztosít a benne felhalmozott tudás és információk átadására. Az épület az ökotudatos, fenntartható létformák koncepciójára épült, ami külső megjelenésében szimbolikus jelként, egy saját természeti környezetében létező kagylóként hat. E „kagyló” nagyobb felületei, kiállító terei a föld alatt helyezkednek el, míg a horizont fölé emelkedő részei centrális pontként jelölik ki helyét és központi szerepét a parkban. A „kagylót” megkerülő „szalag” egyszerre kiszolgáló felülete a múzeumot látogatóknak és a parkot használóknak. Kávézóterasz, kerékpárkölcsonzó, nyilvános mellékhelyiségek, fénycsapdában megfogalmazott ökoturisztikai infótáblák és gépészeti terek rejlenek benne. A múzeumi szint kiállító terei három egymástól jól elkülöníthető tematikus térre szakadnak. Az épületben rejlő kiállító tér a természettudományok tere. Itt egyszerre ismerhetjük meg a helyi jellegzetes flórát és faunát, valamint a természetben működő különböző folyamatok rendszerét (tájalakító rétegvizek – vízjárások, az élő szervezet alapja az ivóvíz, vízbázis védelem, víz fizikai körforgása, vizes élőhelyek, stb.). A két héjből álló kagyló a természeti horizont víz alatti és víz feletti világát tárja fel, míg a zöldhomlokzatos előadó és HÍD az épített környezetbe lopott természeti implantátumokra példa. A kagylón kívüli tér a víz megújító erejének, az általa megvalósítható rekreációnak (gyógyvizek, ásványvizek, fürdőzés, sportolás, stb...) tematikájára épül. A harmadik tér egy Magyarországon még nem létező tematikus elem: az épület ökotudatos fenntartható működése. A látványgépészeti tér aktívan – az épület komplex működésén keresztül prezentálja a helyszínen jelenlévő újrahasznosítható energiák alkalmazását (napenergia, vízenergia, geotermikus energia, stb.) A valóság léptékében be nem mutatható rendszereket (pl. szélenergia, zöld és kék gazdasági szegmensek) interaktív modelleken és előadásokon keresztül mutatják be. Az oktatás és szaktanácsadás kiemelt része a múzeumpedagógiának. A kiállítás tematikai felépítése nem zárul le az épület kontúrjain belül, hanem a külső térben megfogalmazott *Öko játszótér* és *Hejő parti vízi világ tanösvény* felületein folytatódik tovább és válik kerek egészzé.

Öko játszótér

A játszótér különböző interaktív elemei a tanulás, míg a tanösvény természeti változatossága – az ősparktól, a kibővített vizes élőhelyeken (patak, tó, nádas, láperdő) keresztül a zöldmezős területeken létrehozott land art élménykertekig – a természetes élmények célját szolgálja. A parkban telepített kilátók, lesek, gyalogos, lovas és kerékpáros útvonalak, pihenő zónák és sportfelületek is ki lettek alakítva.

Hejő parti vízi világ tanösvény

A Hejő parti tanösvény egy HÍD formájában átfolyik a múzeum belső terein. A sétáló gyalogos úgy válik a kiállítás részesévé, hogy igazából az épületen „kívül” van, de egy-egy nyíláson keresztül belát a Kagyló belső tematikus tereibe. Ez egy érdekes és izgalmas lehetőség a motiváció erősítésére, amely a mai múzeumokat messziről elkerülő emberekre is hat.

Információs szolgáltató központ

A Horváth Istvánné, Boros Mária által tervezett épület jellegzetes eredeti karakterét megtartó építészeti beavatkozás a bővítést a vasbeton szerkezetbe tolt fadóbozzal képzeletileg megvalósítani. Kapcsolatának kialakítása a környezetével megengedi, hogy mind a sétány, mind a strand felől elérhető legyen. Az *információs szolgáltató központ* szolgáltatásai: Tourinform, turisztikai irodák, bemutató tér, ajándék bolt, kerékpárbérlés.

Wellness Szálloda és térsége

A javasolt helyszín a *volt kőbánya* területének a bekapcsolásában gondolkodik. Ez a telepítés nem zavarja sem a barlangfürdőt, sem a védett hegyet és jól megközelíthető. Lehetőséget ad ennek a nagyon izgalmas területnek gazdag kulturális funkciókkal való megtöltésére (bányatörténeti múzeum, Szabadtéri Színház, stb.) és egy geológiai tanösvény, szoborpark, erdei sétaút, valamint egy jelképes torony kialakítására, mely a *Földvár* sáncait „keresve”, a régészeti szempontokat felvállalva, utalásszerű rekonstrukcióként megfogalmazva találgatja saját maga kialakításának helyét és módját. Végül a kilátó, a szikla párkányára ültetve, az egyik oldalról lépcsősorral kísérve, mintegy protézisként harap a katlan odvas falába.

A *wellness szálló***** javasolt helyszíne a volt kőbánya ÉNy-i része, a természetvédelmi övezet mellett, a katlan bejárata mentén. Az épület a tervezett sétánnyal párhuzamosan, az emelkedő terepen, északról a természetes plató által védve, a terepbe beillesztve áll. Az együttes gépkocsival történő megközelítése két irányból, az épület főhomlokzatát elkerülve történik. Kialakításában két tömegi egység, egy fa, lábakra állított lakószárny és a monolitikus világos tömeg sűrűlódik egymás mellett és egy napozólemezen keresztül fekszik fel a legalsó, lábazati szintre. A 142 szobás épülethez 100 fedett és 16 külső parkolóhely tartozik. A legalsó szint sétány felé felnyíló transzparens homlokzata „behívja” az erdőt az étterembe. Az érkező szinten transzparens tereken át érkezünk meg. A wellness funkciók ebből az irányból publikusak, itt kapott helyet a kávézó is. A szint jellemzően délről nyitott, a ház előtt futó sétány, illetve a Várhegy erdeje felé néz. A wellness fürdő óriási térben, a magasból beeső fényekben úszik. A kétszintes üvegfala kelet felé, a város irányába tájolt.

Monostor feltárás, régészeti bemutatóhely

A monostor-, és templomterület és annak újragondolása nem csak a műemléknek, de a mögötte található Barlang fürdőnek is a felvezetését kell, hogy adja. Ez a kettősség adja ennek a szituációnak az erejét (kevés fürdő büszkélkedhet egy ilyen jelentőségű és minőségű műemléki felvezetéssel. A javaslatunkban egyértelműen a romok pozícióját szerettük volna erősíteni, de ugyanakkor a fürdő egyértelmű megközelítését (az új bejárati pozicionálásával együtt) is biztosítani szerettük volna.

A romok funkcionálkülisége nem tűnt elfogadhatónak számunkra, ezért egy múzeumot és egy kápolnát terveztünk a romokhoz. A múzeum a jelenlegi térszintről megközelíthető és mintegy a romok felett „lebegve” mutatja be a monostor és templom történelmét. A kápolnát a Mária zarándoklatok, vagy csak az egyszerűen merengeni, meditálni vágyók számára terveztük a valamikori kolostor udvarának szintjére. A teljes romegyüttes ezen a szinten bejárható és megtekinthető.

A romok és a barlangfürdő bejárata közötti területet, mint „templomteret” fogalmaztuk meg, a műemlékhez illeszkedő térburkolattal és padokkal. A tér mellett egy füves zöld területet hagytunk, mely mellett még jobban érvényesül az új tér karaktere. A terület klimatikus viszonyaiért a zöld és a burkolt tér között kialakított vízjáték felel, mely nyáron hűsít, télen pedig a meleg víznek köszönhetően egy érdekes gőzjátékként „tölti” meg a teret. A tér végén (a barlangfürdő felől), mintegy lezárásként található a fürdő új beléptető pavilonja. A pavilon egyszerű geometriájával, tiszta architektúrájával (főleg faanyag használatával) irányítja a vendégeket a barlangfürdőhöz, illetve a gyógyászati részhez egyaránt.

Strand-élményfürdő

A kialakítást beépítési szinten a Kiírás szerinti ütemezhetőség és az értelemszerű funkcionális kapcsolatok határozták meg. Építészeti, anyaghasználatban az egyszerűség, célszerű, de puritán anyaghasználat és a funkcióból adódó formavilág alkalmazása volt a cél.

Funkcionális egységek:

A 150 fős *tavi étterem*, mely a promenádról és a fürdő területéről egyaránt megközelíthető, teraszával a termál tóra néz.

A *tavi szauna és fürdő ház*, ami lábakon álló faszerkezetes fürdő épület, szauna egységekkel, pihenő teraszokkal, merülési lehetőséggel a tóban, fadézsás jakuzzikkal, masszázs és relaxációs helyiségekkel.

A *tavi fürdő épület* szolgáltatásai: a borfürdő, az Attila fürdő, a tejes (vagy Kleopátra) fürdő, a gyógynövényes szépségfürdő. Mind ez egy fedett-nyitott pihenő terasszal ellátott lábakon álló faszerkezetes fürdőházban van elhelyezve.

A *termál tó* egy mesterséges tó, természetes környezettel, nádassal, vízi növényekkel. A tó látványosságai stégeken bejárhatók.

A *különálló szauna egységek* különböző típusú, lábakon álló szauna boxok, melyek stégen megközelíthetők.

A *fürdő "liget"* a fürdő I. és II. üteme között kialakuló, a tavifürdő és az élménystrand hangulata közt átmenetet képező ligetes park.

A *szolgáltató, vendéglátó pavilonok* variálható, "kihajtogatható" faszerkezetes elemek.

A *kisgyermek pancsolók* jól áttekinthető helyen lettek elhelyezve, árnyékot adó nagy lombú fák közelében.

A *gyermek "élmény" medence* többféle vizes élményelem, változó vízmélységgel kialakítva.

A strand-élményfürdő *bejárati épülete* a strandterület északnyugati sarkán található, bővíthető bejárati kialakítással, öltözőkkel, vizesblokkokkal, kiszolgáló helyiségekkel, zöldtetős kialakítással.

A *csúszda medence* a nagyobb sebességű csúszdák medencéje, kizárólag erre a funkcióra kialakítva.

A *felöltött "élmény" medence* jellegében többféle vizes élményelem, a medencében mesterséges szigettel, nagy vízfelület, kisebb, intim merülőkkal.

A *büfé + kabin pavilonok* egység a strand "stégen" elhelyezett büfé funkcióval is rendelkező különálló boxokból, illetve szabadon álló öltöző kabinok, családi kabinok csoportjából áll.

Az *"élménytorony", kilátó* faszerkezetes épület, kilátó ponttal, a fürdő élményelemeit, ami egyúttal a strand csúszdáit összefogó építészeti elem is.

Az *50 m-es úszómedence* egy 50mx21m-es 8 pályás, szabadtéri, versenyzésre alkalmas úszómedence, árnyékolt lelátó terasszal.

A strandon lévő *sportpályák*: 2db strandröplabda pálya és egy strandfoci pálya.

A *játszóterek* növényzettel árnyékolt helyen, különböző korosztálynak kialakított játszóterek.

A *szabadtéri uszoda bejárata* az új város központ felől lehetőség a szabadtéri úszómedence zónájának szeparált megközelítésére (pl. külön belépőjegy, versenyek, stb.).

Barlangfürdő

A barlangfürdő bővítését a kiírásnak megfelelően mi is emeletráépítéssel képzeltük el. Ezt az új funkciót a jelenlegi gyógyászati szárnyon keresztül lehetne elérni. A teljes fürdő egy új fürdővárosi téren át, egy újrafogalmazott bejárati pavilonon keresztül közelíthető meg. A kültéri medencék tekintetében - a régészeti emlékek megfelelő feltárása és bemutatása érdekében, valamint a fürdő park felőli megközelítése miatt – néhány medence elbontása mellett kellett döntenünk, de a funkciók az új strandon korszerűbb és nagyobb felületen kaptak helyet. A gyógyászati funkció erősítése érdekében egy új kültéri ülőmedencét terveztünk. A fürdő és a köztér határát újrafogalmaztuk. E határon a zárást a környezethez illő faanyagú „szilás kerítéssel” terveztük megoldani.

Őspark

Az Őspark a tapolcai mikrovilág SZÍVE. Kitakarítása, friss levegőhöz juttatása, eredendő feltétele bármilyen komoly fejlesztésnek. A SZÍV SZÍVE a volt apátság együttese. Spirituálisan, kulturálisan, érzelmileg hat, megállásra, elgondolkozásra késztet. Az őspark területi bővítése lehetőséget ad a térség kelet-nyugat irányú gyalogos kapcsolatainak, így a beépített területek összekapcsolása felerősítésére is. A megújult, a sétányra „rákapcsolt” csónakázó tó a VÍZ jelenlétének meghatározó induló – záruló eleme.

Zenepavilon és Ivókút – kútház

Ezeket a pavilonokat a Barabits sétányhoz akarjuk csatolni, hogy a sétány „ücsörgős – olvasgatós – zenehallgatós” melankóliáját kiegészítsék. Mindkét pavilon a környezetébe simuló elsősorban könnyűszerkezetes fa pavilonokként képzeljük el.

Csónakázó tó

A csónakázó tó minimális beavatkozásokkal újul meg. Geometriája a strand irányában kicsit növekszik, elsősorban egy átmeneti „vizes lápos” területtel. Az innen érkező Hejő korzó „befurakszik” ebbe a miliőbe és a zárásként ide telepített csónakházzal kapcsolja be a tavat az új sétányba.

Békás-tó, Szerelem sziget

A tó geometriáját „felvarrjuk” kicsit és új térburkolattal, bútorokkal és közvilágítással erősítjük meg jelenlegi karakterét. A tavon található hidat megnyújtjuk és bekötjük a Hejővel párhuzamosan futó sétányba.